

Water spiegel Update

Agendapunten Kennisplatform Water

Seminar over Kennis- en innovatieagenda Nationaal Waterplan

Vewin heeft vorige week een seminar gehouden over de kennis- en innovatieagenda van het Nationaal Waterplan. Drinkwater en de bescherming van de bronnen verdienen meer aandacht in deze agenda. Belangrijke kennisvragen vanuit de drinkwatersector behelzen de toekomstverkenning rond het IJsselmeer (zoetwaterreservoir) en de zuidwestelijke delta (effecten van verzilting). Innovatie en kennisontwikkeling zijn ook belangrijk voor (verfijndere) monitoring van de waterkwaliteit, ontzilting, de effecten van lozingen van brijn in de bodem en het oppervlaktewater en de invloed van koude-warmteopslag op de bodem en het grondwater.

Functie van het Kennisplatform Water is het bij elkaar brengen van de vragers en aanbieders van kennis van waterbeheer en drinkwater, zo leidde secretaris van het platform Henk Senhorst (Waterdienst van Rijkswaterstaat) het seminar in. “Een aantal onderwerpen, waaronder drinkwater, is nog onevenwichtig in de kennis- en innovatieagenda”, zei Senhorst. Vervolgens noemde hij de afbakeningen van de wateragenda: waterveiligheid, kwaliteit van oppervlaktewater, watertekort en waterbeheer.

Vanuit de zaal met drinkwatermensen werd gevraagd waarom de kwaliteit van grondwater geen deel uitmaakt van de kennisagenda. “Oppervlaktewater en grondwater vormen toch één systeem?” Daarop stelde Senhorst dat grondwater onderdeel is van de kennisagenda Leefomgeving. Het eerste aandachtspunt van de drinkwatersector tijdens de formele inspraak (13 mei tot 22 juni) over de kennis- en innovatieagenda van het Nationaal Waterplan werd daarmee duidelijk.

Bij het cluster ‘Innovaties Bronmaatregelen’ gaf Nicole Zantkuijl (Vewin) aan dat de insteek van de drinkwatersector gericht is op schone drinkwaterbronnen, met in het achterhoofd de doelstelling van eenvoudige zuivering voor de bereiding van drinkwater,

zoals de Kaderrichtlijn Water voorschrijft. “Dus kijken we naar de vervuilers”, zei Zantkuijl. Centraal stonden innovaties bij rwzi’s en riooloverstorten, reductie van milieubelasting door giftige stoffen (huishoudens en industrie) en ‘precisielandbouw’ (terugdringen gebruik gewasbeschermingsmiddelen). In de kern ging het om preventie, aanpak bij de bron, gedragsverandering (medicijnresten door de wc spoelen) en gescheiden inzameling van afvalwater. Ook werd gepleit voor een drinkwatertoets voor alle stoffen, ook moeilijk afbreekbare ‘milieuvriendelijke’ stoffen.

In het cluster ‘Innovaties Waterkwaliteit’ wordt gepleit voor systematisch onderzoek naar de herkomst van nieuwe stoffen met humane risico’s en brede monitoring van (internationale) rivieren en grondwaterlichamen. Een van de ‘kennisvragen’ is de behoefte aan fijnmaziger mathematische modellen om de waterkwaliteit te monitoren. Daaraan werd toegevoegd dat in de Maas “bij laag water meer meetpunten nodig zijn om de kwaliteit goed te monitoren”. Ook wat betreft de interactie tussen grondwater en oppervlaktewater is behoefte aan meer kennis.

In het cluster ‘Klimaat en waterproof’ ligt de nadruk op zelfvoorziening van regio’s met eigen zoetwaterbuffers, de toekomst-

verkenning rond het IJsselmeer en de zuidwestelijke delta (verziltingsproblematiek) en de bescherming op de lange termijn van wingebieden van drinkwater. Bij het cluster ‘Innovaties Kennisorganisaties’ werd benadrukt dat nationale opleidingen rekening moeten houden met de toekomstige behoefte aan drinkwaterspecialisten. Innovatie is ook belangrijk bij online uitwisseling van monitoringgegevens en internationale kennisuitwisseling.

Enkele concrete kennisvragen over klimaatverandering passeerden de revue. Hoe kun je drinkwaterbekkens (retentie) verder verbeteren met het oog op de temperatuurstijging van oppervlaktewater? Wat zijn de effecten van koude-warmteopslag op de bodem en het grondwater? En, als verzilting niet te stoppen is in het zuidwesten en brakwater een grondstof voor drinkwater wordt, wat zijn dan de effecten van lozingen van brijn in de bodem of het oppervlaktewater? Voldoende vragen dus voor de kennis- en innovatieagenda, die de drinkwatersector tijdens de ‘kennisarena’ en de inspraak over het NWP naar voren zal brengen. De inzet van Vewin is daarbij gericht op de bescherming van de drinkwaterbronnen.

Meer informatie via
Hendrik Jan Ijsinga (ijisinga@vewin.nl) en
Nicole Zantkuijl (zantkuijl@vewin.nl)

Kabinet akkoord met afschaffing van precario op waterleidingen

Voor precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven wordt naar verwachting per 1 januari 2010 een vrijstelling ingevoerd. Dat heeft het kabinet deze maand besloten. Vewin pleit al jaren voor de afschaffing van precario op drinkwaterleidingen. Vewin is van mening dat het opleggen van belastingen aan een voorziening in een eerste levensbehoefte als drinkwater ongewenst is. De belastingcomponent in de drinkwaterprijs bedraagt nu al gemiddeld 24 procent.

Het kabinet heeft deze maand ingestemd met het voorstel van staatssecretaris Ank Bijleveld van Binnenlandse Zaken om een vrijstelling in te voeren voor precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven. Hiervoor worden de Gemeentewet, Provinciewet en Waterschapswet gewijzigd.

Precario is een belasting die wordt geheven voor 'het hebben van voorwerpen onder, boven of op voor openbare dienst bestemde [...]grond'. De vrijstelling van precario, waarvoor de streefdatum 1 januari 2010 is, geldt voor bijvoorbeeld waterleidingen, elektriciteitskabels en gasleidingen.

Nutsbedrijven berekenen de precario-belasting die zij betalen door aan de gebruikers van water, gas en elektriciteit. Voor burgers leidt precario tot een stijging van de drinkwaterrekening tot soms 40 procent. De Tweede Kamer heeft herhaaldelijk gewezen op deze lastenverzwaring voor burgers en heeft daarom aangedrongen op het schrappen van deze belasting.

Daarbij werd gewezen op het principiële punt dat nutsbedrijven precario via de nota ook doorberekenen aan inwoners van gemeenten die geen precario heffen. Hiermee botst deze belasting met de lokale democratische afwegingen die de basis vormen voor het heffen van gemeentelijke belastingen.

Vewin lobbyt al sinds 2003 voor de afschaffing van precariobelasting op waterleidingen. Vewin is van mening dat het opleggen van belastingen aan een voorziening in een eerste levensbehoefte als drinkwater ongewenst is. De belastingcomponent in

de drinkwaterprijs bedraagt nu al gemiddeld 24 procent.

Daarnaast vindt Vewin het ongewenst dat gemeenten voor hun algemene middelen via de nota's van nutsvoorzieningen aanzienlijke bedragen in rekening brengen bij hun burgers. Bovendien is het slecht voor de transparantie en beheerste ontwikkeling van lokale lasten dat aan precarioheffing op nutsleidingen geen grens is gesteld. Het heffen van precario strookt ook niet met het feit dat drinkwaterbedrij-

ven enerzijds worden verplicht iedereen op het drinkwaternet aan te sluiten en anderzijds per strekkende meter worden belast voor de benodigde infrastructuur.

Vewin is tevreden met de vrijstelling van precario voor drinkwaterleidingen, maar vindt dat de vrijblijvende streefdatum moet worden omgezet in een harde deadline op 1 januari 2010.

Meer informatie via Hendrik Jan Ijsinga: ijsinga@vewin.nl

Europese Water Conferentie over plannen stroomgebieden

EUROPA

Europarlementariërs waarden waterdiner

In het kader van de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft de Europese Commissie begin april de tweede Europese Water Conferentie gehouden, met als thema de publieke participatie in de stroomgebiedsbeheerplannen (SGBP). Deze moeten eind dit jaar worden ingediend bij de Commissie. De meeste lidstaten hebben hun ontwerp gereed. Tot de zomer is er ruimte voor publieke consultatie, waarna de plannen definitief worden vastgesteld.

Monique de Vries gaf namens koepelorganisatie Eureau een visie op de SGBP's vanuit het perspectief van drinkwater- en afvalwaterorganisaties. Ze stelde dat de SGBP's een helder punt op de tijdshorizon missen voor het bereiken van de doelstelling dat in heel Europa op basis van 'eenvoudige behandeling' drinkwater kan worden gemaakt. Daarbij benadrukte ze dat schone Europese rivieren essentieel zijn voor de bereiding van kwalitatief goed drinkwater. Dit terwijl de SGBP's zich meer lijken te richten op ecologische dan op chemische doelstellingen. De chemische waterkwaliteit en opkomende kwesties als geneesmiddelen verdienen Europees aandacht. Uitgangspunten zijn dat 'vervuiling bij de bron moet worden aangepakt, de vervuiler betaalt en kosten niet worden afgewenteld'. Innovatie kan een belangrijke rol spelen bij het voorkomen van vervuiling, zoals pilots bij ziekenhuizen tonen.

In de discussie over publieke consultatie zei Sybe Schaap, voorzitter van de Unie van Waterschappen, namens de EUWMA (*European Union of Water Management Authorities*) dat decentralisatie essentieel is voor goed watermanagement en dat alle partners een duidelijke rol in de planning en implementatie moeten hebben.

Europees commissaris Stavros Dimas van Milieu pleitte voor een betere strategische aanpak van watermanagement, vanuit de achtergrond van een groeiende bevolking en klimaatverandering. Dimas benadrukte dat zoet water schaars is en dat het duurzaam samengaan van verschillende watergebruikers moet worden nagestreefd.

Daarin kunnen de SGBP's een belangrijke rol spelen. Planning op de lange termijn is volgens Dimas belangrijk bij waterschaarste en droogte. In de volgende cyclus moet daarom in de SGBP's klimaatverandering worden meegenomen in de planvorming.

Op de conferentie bleek dat de zuidelijke lidstaten minder ver gevorderd zijn in het opstellen van stroomgebiedsbeheerplannen, terwijl droogte en waterschaarste daar grote issues zijn. In de nationale plannen verschilt het ambitieniveau sterk; sommige plannen zijn al vergaand en gedetailleerd, andere algemener. Dat meer transparantie nodig is en de participatie van het publiek beter moet worden georganiseerd, was een aandachtspunt. Naar voren kwam ook dat watervervuiling bovenaan de lijst staat van milieu-issues waar Europeanen zich zorgen over maken.

Waterbox

Karl Falkenberg, directeur-generaal Milieu van de Europese Commissie, concludeerde dat het noodzakelijk is om 'voorbij de waterbox' te denken. Watermanagement is zeer complex; het leggen van de relatie met andere beleidsterreinen, onderlinge coördinatie en de omgang met onzekerheid zijn belangrijk. Falkenberg wees specifiek op de noodzaak om bodembeschermingsbeleid en grondwaterbeleid 'in onderlinge coördinatie te bekijken' wegens de nauwe verbanden. Verder stelde hij dat de KRW de lidstaten voldoende mogelijkheden biedt ambitie te tonen in de SGBP's.

Meer informatie via
Robert Schröder (schroder@uvw-vewin.be)
en Nicole Zantkuijl (zantkuijl@vewin.nl)

'Bureau Brussel', de gezamenlijke vertegenwoordiging van de Unie van Waterschappen en Vewin, heeft op 24 maart voor de derde keer het 'waterdiner' georganiseerd voor de Nederlandse leden van het Europees Parlement. Deze jaarlijkse bijeenkomst biedt gelegenheid om de parlementsleden te bedanken voor de goede samenwerking, hen op informele wijze te informeren over de ontwikkelingen in de watersector en om de contacten warm te houden.

Het diner wordt altijd in Straatsburg gehouden tijdens de plenaire vergadering van het Europees Parlement. Genodigden zijn de Nederlandse Europarlementariërs die water, in de breedste zin van het woord, in hun beleidsportefeuille hebben. Het gaat daarbij niet alleen om milieuaspecten, maar ook om landbouw, economie, ontwikkelings-samenwerking, technologie en innovatie.

Theo Schmitz (directeur Vewin), Piet Jonker (directeur Duinwaterbedrijf Zuid-Holland), Gerard Doornbos (voorzitter Unie Commissie Internationaal), Erik Kraaij (waarnemend directeur Unie van Waterschappen), Peter Pex en Robert Schröder (Bureau Brussel) verwelkomden eind maart tien Europarlementariërs van het CDA, de VVD, PvdA en Christen Unie. Evenals vorig jaar was ook dit jaar een Belgische Europarlementariër, mevrouw Brepoels (CDV-NVA), present.

Schmitz en Doornbos bedankten de Nederlandse Europarlementariërs voor hun grote inzet bij de vele waterdossiers in de afgelopen jaren. Een aantal Europarlementariërs zal niet terugkeren in het parlement na de Europese verkiezingen van 4 juni. De hoop werd uitgesproken dat de samenwerking met de nieuwe leden net zo nauw zal zijn als met de huidige leden.

Verschillende parlementsleden gaven aan dat zij het initiatief van Bureau Brussel om hen tijdens het jaarlijkse diner te informeren en de contacten te bestendigen, zeer op prijs stellen. Met deze bijeenkomst is inmiddels een goede traditie in gang gezet.

Meer informatie via Peter Pex of Robert Schröder:
pex@vewin-uvw.be of schroder@vewin-uvw.be

Drinkwaterbelang borgen in Europese bodemrichtlijn

In het Europees Parlement en de Raad van ministers is er discussie over de wenselijkheid van een Europese richtlijn voor bodembeleid. Vewin vindt dat de richtlijn het openbare belang van de drinkwatervoorziening moet borgen, ook met het oog op de volksgezondheid. Volgens Vewin moet de Kaderrichtlijn Bodem de functie van de bodem als drinkwaterbron benoemen. Gebieden waar water wordt onttrokken voor de bereiding van drinkwater, moeten voorrang krijgen bij bodemsanering. Koude- en warmteopslag mogen in deze gebieden niet worden toegestaan.

De bodem is een niet hernieuwbare hulpbron van vitaal maatschappelijk belang. Door intensief gebruik is de bodem de laatste decennia aangetast, wat ernstige gevolgen heeft voor de waterkwaliteit, volksgezondheid, natuurbescherming en voedselveiligheid. De Europese Commissie heeft zich in het Zesde Milieuactieprogramma ten doel gesteld natuurlijke hulpbronnen te beschermen en duurzaam bodemgebruik te bevorderen.

De commissie signaleert diverse bedreigingen voor de bodem in de Europese Unie (EU): erosie, verlies van organische stoffen, verontreiniging, verzilting, verdichting, verlies van biodiversiteit, afdekking, aardverschuivingen en overstromingen. De commissie heeft een Kaderrichtlijn Bodem voorgesteld voor de bescherming van de bodem en het behoud van bodemfuncties. In de richtlijn zijn maatregelen opgenomen voor preventie (aanwijzing risicogebieden), herstel en sanering van aangetaste bodems. Het Tsjechische EU-voorzitterschap hoopt in de Raad van ministers tot een compromis te komen.

Aangezien de Nederlandse drinkwaterbedrijven mogelijk te maken krijgen met een Europese Kaderrichtlijn Bodem, willen ze in het onderhandelingsproces een aantal aandachtspunten naar voren brengen. In de voorgestelde richtlijn wordt de bodem aangemerkt als hulpbron van gezamenlijk belang. Daarin zou ook de

functie van de bodem als drinkwaterbron genoemd moeten worden. Een schone bodem – alsmede de bescherming ervan – is essentieel voor de drinkwaterwinning.

Wat betreft de sanering van bodemverontreiniging moet de richtlijn volgens Vewin voorrang verlenen aan locaties die een ernstig risico vormen voor de volksgezondheid. Gebieden waar water wordt onttrokken om drinkwater van te bereiden, moeten met prioriteit gesaneerd worden.

Energieopslag

Daarnaast vindt Vewin het wenselijk dat de richtlijn een uniform kader van normen bevat voor energieopslag in de bodem, met aandacht voor de specifieke bodemgesteldheid in een lidstaat. Energieopslag in de bodem is in opkomst en is in Nederland (nog) niet goed geregeld. Drinkwaterbedrijven willen voorkomen dat er door commercialisering van de ondergrond te weinig aandacht is voor het behoud van schone drinkwaterbronnen.

Bodem en grondwater zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Koude- en warmteopslag in grondwaterbeschermingsgebieden moeten in principe niet toegestaan worden, omdat grondwater mobiel is en in de bodem verontreinigingen kan verspreiden. Bovendien is onduidelijk wat de gevolgen zijn van opwarming of afkoeling in de bodem. Koude- en warmteopslag moeten daarom worden aangemerkt als potentieel bodemverontreinigende activiteiten.

Verzilting van de bodem is een probleem voor de drinkwaterwinning. Door de klimatologische veranderingen leidt zeespiegelstijging tot meer inlaat van zout water via de rivieren in de bodem. Vewin vindt dat bij het vaststellen van verzilting, van risicogebieden en maatregelen ook de potentiële schade voor de drinkwaterwinning moet worden meegewogen.

Meer informatie via Wendela Slok: slok@vewin.nl

Colofon

Waterspiegel Update is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel Update brengt nieuws en opinies uit de wereld van water en aanverwante sectoren.

UITGEVER

Rinus Vissers
Nijgh Periodieken B.V.
(directie@nijgh.nl)

HOOFDREDACTIE

Vewin
Hans Prakke
(prakke@vewin.nl)

(EIND)REDACTIE

Nijgh Periodieken B.V.
Pieter de Vries
(p.de.vries@nijgh.nl)
Peter Bielars
(p.bielars@nijgh.nl)

DRUK EN LAY-OUT

Den Haag media groep b.v., Rijswijk

FOTOGRAFIE

Evides Waterbedrijf

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de uitgever.